
mikrodramák

WOLFGANG BAUER

Ramszesz
Haydn
A három testőr
Lucretia
A berezinai csata
Kleopátra
Tell Vilmos
Caligula
Dzsingisz kán
Richard Wagner
Kolumbusz
Rómeó és Júlia

RAMSZESZ

(Nincs szünet)

1. kép:

Észak-Írország dombjai. Hatalmas jégverés. Sűrű eső. Cethalak repülnek a levegőben. Ramszesz Napóleonnek öltözve beszédet tart az ír papságnak. Semmit sem hallani, mert a cethalak fölött röpdőső sirályok éktelen vijjogásba kezdenek.

Ramszesz:

... (A papság nevetve távozik.)

Függöny

2. kép:

Egy égő templom (egy teljesen égő templom). A tűz elborítja az egész színházat. Ramszesz valahol a lángok közt van, de nem látni. Égett ruhaszag. Pattogás, füst. Robbanások.

Ramszesz:

(a kulisszák közül) Segítség! Segítség!

Függöny

3. kép:

A színpadot elöntötte a víz. Mindenféle halak úszkálnak benne ide-oda. (Cápák, pontyok, polipok, angolnák, esetleg cethalak. Itt az egyszerűség kedvéért az elsőképbeli cethalakat lehetne szerepeltetni.) Ramszesz a vízen, ismét egyik kedvenc beszédét tartja. Esik az eső. Csak letről látni, amint az esőcseppek a vízbe csapódnak. Olykor egy-egy evező csobban. Ramszesz beszédéből semmit sem hallani, elnyomja a víz zaja.

Ramszesz:

...

Függöny

4. kép:

Kairó. A színpadon a város földrajzi pontosságú látképe. Ramszesz valahol messze van, és éppen egyik híres beszédét tartja (amellyel ugyan sok ellenséget szerez magának...). Hangját nem hallani. A piaci árusok mindent túlkiabálnak.

Ramszesz:

...

Függöny

5. kép:

Ramszesz leszúrva fekszik az ágyon. Előkelő szoba. Belép egy szolga...

Szolga:

Üdv, Ramszesz!

Függöny

Vége

HAYDN

(Egy-két szünettel)

1. felvonás:

Az Eszterházy-kastély Kismartonban. Félbevágva. Szimultán színpad. A földszinten előkelő díszterem. Az első emeleten (balra) hálósoba mennyezetes ágygal Haydn idejéből. Egészen jobbra egy szűk folyosó, amelyet inkább csak sejteni lehet. Haydn zenekarának töredékével végigsuhan a folyosón. Haydn (balról a tizedik) egy basszista takarja el.

Haydn:

...sokáig haboztam, hogy egy szeptettet vagy egy motetát... (Mindnyájan el. Még hallani, amint a mester egy jól sikerült tréfáján kacagnak harsogva a kastély márványlépcsőin.)

Függöny

(esetleg háromperces szünet)

2. felvonás:

A Fertő-tó. Vihar méteres hullámok. Két-három felborult vitorlácsónak úszkál ide-oda szomorúan, üresen a színpadon: irracionálisan, tehetetlenül, a vihar kénye-kedvének kiszolgáltatva. Egy gömbvillám, irtózatossá mennydörgés. Haydn nem jön. Az Eszterházy-kastélyban éppen trombitahangversenyét komponálja, amelynek hangjai most, röviddel a függöny legördülte előtt a mennydörgés robajába vegyülnek.

Függöny

Megjegyzés:

A második felvonásnak a dráma további menete szempontjából tulajdonképpen nincsen semmi jelentősége. Inkább illusztráció, táplálék a nézőközönség primitív ösztöneinek, és kisebb színházakban színátalkítási költségekre való tekintettel akár el is hagyható, de mindazonáltal:

Harmincperces szünet

3. felvonás:

Az Eszterházy-kastély. A kastély konyhája. Bepillantás Haydn magánéletébe. A zeneköltő levette a parókáját, és fehér kötényben — palacsintát sütve — áll egy kerek tűzhely mellett. Egy bécsi dalt dúdolva, tekintetét a közönség felé fordítva kísérteties gyorsasággal és eleganciával dobálja a füstölgő palacsintákat a levegőbe. A hideg újévi szél fiatal zenészek egy csapatának halk muzsikálását hozza a konyhába. Joseph Haydn füttyülve átveszi a témát, és amikor észreveszi, hogy tanítványai kint a szabadban, dermesztő hidegben (egy oktettet) gyakorolnak, két tündöklő könnycsepp gördül végig az arcán. A meghatódás-

tól abbahagyja a palacsintasütést (a palacsinták lökészerűen lebegnek a zsinórpádlás felé), és miközben egyre több hangzatos hoz a színpadra a szél, lassan legördül a

Függöny

Vége

A HÁROM TESTŐR

(Nincs szünet)

Előjáték:

Mielőtt még a közönséget beengednék a nézőtérre, szétnyílik a függöny. A színpadon egy DC—6 típusú repülőgép áll. Megjelenik az intendáns, berántja a légsavart, beszáll, és öntelt mosollyal az arcán elrepül.

Függöny

(Most engedik be a nézőket)

1. felvonás:

A színpadon Nyasszaföld. Pálmafák mindenfelé és magas savannafű. Ólmoskék ég, szélcsend. Felhők közül gyéren tűz a nap. Fülledtség. 34° árnyékban. Egy öreg elefánttehen (Lizzy) bukkan fel az elefántfűben, csak a háta látszik. Távoli, meghatározhatatlan kiáltások. Idegeség a levegőben.

Lizzy:

(ormányát vízszintesen tartva énekel)

Nincsen itt ellen

Se szablya, se gyilok

Ha minden rendben

Csavargót csókoljatok!

Refrén:

Ó, nem, ó, nem, ó, nem!

(Szemerélni kezd az eső. Egy néger gyerek sír...)

Függöny

2. felvonás:

A díszlet ugyanaz (Nyasszaföld). Este van. Csend, az eső már elállt. Pompás naplemente festi élénk pirosra a színpadot. Egy zöldszínű tevé, talpig pirosban beüget Richelieu bíboros. Homlokára egy tízfrankos bankjegy van ragasztva a képmásával. Teherhordók követik.

Richelieu:

(a tevéről lekászálódva) Ó...

Függöny

3. felvonás:

Ugyanaz a díszlet (Nyasszaföld). Kora reggel. Minden kékeszöld. XIII. Lajos egy hajlékony pálmaágon hintázik. Egy csapat pávián bíráló szemmel nézi.

XIII. Lajos:

(hintázik, magas hangon énekel)

Ilyen a politika

Egyszer ide, egyszer oda

Egyszer ide, egyszer oda

(Köhög, majdnem lepottyan)

Hol szól, hol hallgat a puska

(A páviánok zavartan mosolyognak)

Egy pávián:

Vau!

Függöny

4. felvonás:

Ugyanaz a díszlet (Nyasszaföld). Richelieu bíborost bekerítették a testőrök. Durva tréfákat úznek vele. (Vívótőrükkel bökdösik, megcibálják a fülét, megpusztilják, kinevetik, lefejezik stb. — rendezői utasítás).

Richelieu:

Istenem! (Ebben a pillanatban anyaszült meztelen egy hiénán lovagolva Ausztriai Anna lebeg alá a zsinórpadról.)

Ausztriai Anna:

(ordít) Cselszövők!

Függöny

5. felvonás:

Ugyanaz a díszlet (Nyasszaföld). Már csak a széttépett ruhadarabok hevernek, lógnak elszórva a savannafűben. A hiéna hatszorosára hízott, s csámcsogva, Richelieu állközi csontját szopogatva vakarja a hasát. Az ég szemlátomást sötétebb lett. Az egész felhőtár bevetésre kerül. A háttérben most ismét egy pálmaágon ül és hintázik XIII. Lajos. Éveket öregedett, és minden végtagja hiányzik.

XIII. Lajos:

(kissé álmodozón énekel). S csak a vállát csókoltam én...

(A hiéna éktelen üvöltésbe kezd, mert közeledik az intendáns repülőgépe, e gép egy darabig köröz a színpad felett, majd végül égve lezuhan. Robbanás. Sötétség.)

Egy hangszóró:

Senki nem halt meg!

Mindenki a legjobb egészségnek örvend!

Kérem ne ijedjenek meg!

A befejezést ne meséljék el senkinek!

Senki nem halt meg!

Mindenki a legjobb...

Stb.

(A színház sötétben marad, a hangszóró egyre hangosabb lesz, olyan hangos, hogy a közönség magától távozik.)

Vége

LUCRETIA

Egyfelvonásos

Személyek:

Lucretia

A színpad:

egy nadragulyával borított rét novemberben. (Köd.) Lucretia kékbe öltözve térdepel a közepén, és vésztjósloán mosolyog. Kezébe vesz egy befőttesüveget, az ajkához emeli, és belesuttog.

Lucretia:

Befőtt...

Függöny

Vége

A BEREZINAI CSATA

1. felvonás:

A színpadon egy csodálatosan behavazott táj látható. Fenyőgallyak hajladoznak csillogva, időnként friss porhó hull róluk. Balra erdő, jobbra kilátás a Berezinára, amely halkán csörgedezik jégpáncélja alatt. Odébb három ágyú. Valahol az erdőben (ahova a közönség nem lát be) egy apró természetű orosz áll (Ferdinándnak hívják). Vadászkürtöt fúj.

Ferdinánd:

Tratatatatata... tututututu... bomm... stb.

Függöny

2. felvonás:

Ugyanaz a díszlet, csak az ágyúk előnyomultak a színpad széléig, és csöveik a közönségre merednek. Enyhén havazni kezd. Némli szél most zaj támad az erdőben: a fák közül egy sízó zúg elő, és olyan hirtelen lefékez az ágyúk előtt, hogy csak úgy porzik a hó. Prémzekéjéből sietve egy üzenetet von elő.

A sízó:

(a közönség felé) Aki menni akar, az most még mehet. (Vár egy darabig, majd egészen kicsire összetekeri az üzenetet, és azután (le-lebukva) lesiklik a Berezinához.

Ferdinánd:

(távolban, kurtán) ... tu ...

Függöny

(Nincs szünet)

3. felvonás:

Hirtelen felmegy a függöny, és Napóleon a középső ágyúval ebben a pillanatban a közönség közé lép: nehéz muníció. A nézőkre (a páholyokra és karzatra) irányozva eldördül a bal és jobb oldali ágyú is. Lónyihogás. Lőporfüst, lárma és kavargó hó tölti meg a színházat. Egyre sűrűbben csapódnak be a lövedékek. Egy (osztrák zsoldos magántulajdonát képező) negyedik ágyút is megtöltenek, a sűgőlyukhoz tolják, és a saját menekülő embereit veszik célba vele. Csak amikor már senki sem mozdul, eresztenek le a díszletmunkások egy apró, világoszöld angyalkát a zsinórpadlásról. Világoskék pohárban világoszöld fogkefét tart a kezében; majd — még mindig lebegve — vadul mosni kezdi a fogát.

Napóleon:

(az angyalkához) Majd meglátod! Ha így folytatod, háromesztendős korodra egy fogad se lesz!

Az angyalka:

Ezt már sokan mondták... és különben is le vagy...

Függöny

Vége

KLEOPÁTRA

Dráma egy szünettel

1. felvonás:

Kleopátra vidéki birtoka Brazzaville-ben. A hálószoba. Teljesen kitölti egy túlméretezett díszágy. A néző háromféle ágyi holmit különböztethet meg: vászonlepedőt, dunyhát és párnákat. A vászonlepedő és a dunyhák feketék, a párnák rózsaszínűek. Olykor meglebben a lepedő, de valójában nem tudni, hogy: a poros szél mozgatja-e, amely befúj valahol, vagy valaki rejtőzik az ágyban. De hirtelen...

Egy női hang:

(tompán, fojtottan) Disznó!

A dunna és vászonlepedő között egyszeriben Kleopátra hatalmas orrát sejteni, de az is lehet, hogy az csak valamelyik kongói szeretőjének rózsaszínű talpa. Ebben az általános bizonytalanságban legördül a

Függöny

2. felvonás:

10 esztendővel később. Ugyanaz a díszlet, mint az első képben (Kleopátra hálószobája brazzaville-i vidéki birtokán). Díszágy, vászonlepedő, párnák stb.: Minden maradt a régiben. Senki sem látható. De hirtelen gyanús mozgás az ágynemű között. Egy dunyha a földre hull, azután egy párna. Majd sokáig semmi. Hirtelen megint puffanás. Apránként lerugdallják az összes ágyneműt, és végül ott áll csupaszon az ágy szégyes (aranyozott) váza. De sem Kleopátrát, sem valamelyik forróvérű kongói szeretőjét nem látni. Miközben most megint legördül a függöny, egyszeriben megpillantjuk Kleopátrát, amint legáttetszőbb feke-

te-rózsaszín negligésjében előmászik az egyik dunyhából. De mielőtt még a néző alaposabban szemügyre vehetné, a függöny máris legördült vagy összehúzódott, és a nézőtéren kigyulladtak a lámpák.

Megj.: Ha közönség nemtetszését nyilvánítaná, az intendáns kimegy a függöny elé, és elmondja az alábbi szöveget:

Intendáns:

Ha a nagyérdemű közönség soraiból valaki itt disznóságra számít, az szíveskedjen a most következő szünetet távozásra felhasználni. Kéjencsek itt hoppon maradnak! Úgy bizony!

(A történelemprofesszorok tapsa közepette dühösen távozik.)

Kétperces szünet

3. felvonás:

Egy hónappal később. Ugyanaz a díszlet (Kleopátra vidéki birtoka Brazzaville-ben). A díszágó frissen húzva. Fekete-rózsaszín. A dunyhák közül csak Kleopátra orra nyúlik ki. Kleopátra nehezen lélegzik. Alszik. A zsinórpadról lelógatnak egy kötelet. Nesztelen, markolásra marcolásra egy díszletmunkás ereszkedik alá rajta Kleopátrához.

Díszletmunkás:

(gondolja) Na, most elkaplak...!

Egy rózsaszínű párnára helyezi óvatosan a lábát, majd az ágyra veti magát, és a párnákat és dunyhákat gyorsan lehajigálva megpróbálja előkaparni Kleopátrát, de sehogy sem találja. Amikor az összes ágyneműt kiszórta az ágyból, amikor ismét előbukkan az aranyozott ágycetét, Kleopátrát még mindig nem látja, csak az orra hever mélyeket lélegezve, alvón a matracon. A díszletmunkás határtalan csalódottságában a közönség közé akarja vágni az alvó orrot. De az olyan nagy és súlyos, hogy nem bírja felemelni.

Most jön be Kleopátra balról, még egyszer megfordul.

Kleopátra:

Jövök már, fiúk! Csak még az orrocskámát hozom, hihi! (Észreveszi a zavart díszletmunkást, annak orráról leolvassa annak buta gondolatait, felkölti a maga orrát, játékosan a helyére illeszti, és megvetése jeléül akkorát tüszent, hogy szegény kulisszatologató a közönség közé repül.)

Kleopátra:

Bébi!

Függöny

Vége

TELL VILMOS

Dráma tetszés szerinti számú képben és szünetben

1. kép:

Tengerpart Ancona (Olaszország) mellett. Forró reggel. 9 óra 15. Telt ház. Tüzes táncdalok csirizezik a gyermekzsivajt.

Az előtérben balra egy óriási almaszínű napernyő áll, enyhén inog a keleti szélben. A mögötte ülő hölgynek (madame Bluminak) csak az árnyképét látni: torzan az *ombrellóra* vetve (átlagon felüli idomok, kiváltképp a has). A hullámzó tenger a háttérben van berendezve. Mélykék, fehéreszöld szökdécselő habtarajok. A fürdősapkák tarkaságából egy intelligens díszletfestő bizonyára tőkét kovácsolna. (Pl.: Kék, piros, sárga vagy zöld fürdősapkák.) Tell, még nagyon ifjú, eltévedt valahol a napernyők tartórúdjai között vagy a fürdőző csupasz testek erdejében. Szomorú.

Tell:

(félénken) Blumi néni!

(Madame Blumi árnyképe reszketve átalakul. Megfordul a szél.)

Függöny

2. kép:

(Egy héttel később) Tengerpart Sanary sur mer mellett. Hűvösebb, párasabb reggel. 9 óra 25. Fél ház. Távolból könnyű zene. Némi gyermekzsivaj. Az előtérben (pontosan közepen) egy csukott napernyő áll. Könnyű szellő Dél felől, a színpad hátsó részéről. Méregzöld tenger, szürke habtarajok. Némely fürdőzők szürke fürdősapkát viselnek, mások megint: barnát. A legtöbb libabőrös. Megjelenik az oslói színház intendánsa (Olaf Nork).

Fürdőköpeny, úszógumi. Szorosan mögötte: az ügyelője (Gunnar Nort).

Olaf Nork:

... és te azt mondtad, hogy itt van ő? Az igazi?

Gunnar Nort:

Igen! Az igazi! A nénikéjével, madame Blumival.

Olaf Nork:

(mosolyog) Ezeket is mindjárt megfogjuk magunknak...

Gunnar Nort:

(ordenárén vigyorogva) Értem, főnök... (Mindketten el.)

Függöny

3. kép:

(Egy hónappal később) Tengerpart Hull (Anglia) mellett. Hideg őszi reggel. 9 óra 30. Egy teremtett lélek se. Északi szél a kulisszák közül. Varjak. A homokban egy barna-zöld katonai fürdősapka hever kivette, tele kagylóval. A háttérben, balra, ahol a tenger szürke foltja látszik, egy megszaggatott szürke napernyő áll megdőlvé, elhagyatottan, akár egy madárijesztő. A háttérben jobbra: vasúti töltés. Tízperces késéssel éppen rajta robog a „Blue Flash” (London—Oslo). A figyelmes színházlátogató az ötödik kocsni negyedik ablakában Olaf Nork intendánst pillanthatja meg, amint az szivarozva próbálja rábeszélni madame Blumit valamire. Gunnar Nortot és a kis Tellt nem látni, mert azok ketten úgy döntöttek, hogy inkább a másik oldalon (folyosóablak) hajolnak ki.

Olaf Nork:

(Kézét madame Blumi térdére téve) ...és tudok Oslóban pár hangulatos kiskocsmát... Blumi...) (a „Blue Flash” jobbra el).
(Vasárnapi harangzúgás a magasban, Hull irányából...)

Függöny

(Egyórás szünet)

4. kép:

(Három hónappal később) Az oslói színház belülről: színpad a színpadon. Karácsonyesti előadás: Tell Vilmos, dráma tetszés szerinti számú képben és szünetben. Az oslói színpadon most még egyszer az első három kép látható (Ancona, Sanary sur mer, Hull.) A szünetet tomboló tapsvihar fogadja. Mihelyt a tapsvihar alábbhagy, s az oslói színházban karácsonyesti csendesség támad, a szünetnek máris vége, a függöny pedig kettéválik az

5. képhez:

(Három hónappal később) Az oslói színház belülről. Színpad a színpadon (a színpadon). Karácsonyesti előadás: Tell Vilmos, dráma tetszés szerinti számú képben és szünetben. Az oslói színpadon most megint az első három kép látható (Ancona, Sanary sur mer, Hull). Tomboló tapsvihar... stb.

Nincs vége

CALIGULA

(Nincs szünet)

1. felvonás:

A színpadon egy gyümölcsös. A gyümölcsösben pedig kizárólag almafák, amelyek mind ugyanattól a (piros) almafajtától roskadoznak. Szép szeptemberi délután. Szüret. A fákon parasztasszonyok. Szedik az almát. Vidám munkadalát dúdolnak a hajladozó ágakon, és buzdítólag kacsinognak egymásnak a fénylő levelek közül. Pettyes fejkendőik esetleg lányos kedvüket jelképezik.

De ennek az idillnek a kellős közepén egy biciklis személy válik láthatóvá a színpad hátsó részén, ott, ahol a kerítés a határ. Fekete őszikabát, haja a homlokába fésülve (római frizura). Ez Caligula. Megáll a kerítésnél, és gonosz pillantást vet a gyümölcsösbe. Félelmesen, kísértetiesen hat a színpad hátsó részén.

Egy parasztasszony:

(észreveszi) Nézzed, Rézi? Ez már megint itt van!

A parasztasszonyok felhagynak a dúdolással. Ebben a hirtelen beállt csöndben fenyegetően felhangzik Caligula biciklijének csengője.

Függöny

2. felvonás:

Egy parasztszoba. Minden nehéz fából, a székek, a lóca sötét színű, a hatalmas asztal valamivel világosabb. Az első felvonásbeli parasztszonyok ülik körül, és zöldséglevest estebédelni galuskával. Ezt nagyon egyszerűen, majdnem áhitattal teszik. Caligula is ott ül, de előtte nincsen tányér. Idegesen, illetlenül és kihívóan nézegeti a szürcsőlő parasztasszonyokat. Azok alig vesznek róla tudomást.

Rézi:

(kanalát nyalva) Áh...

Függöny

3. felvonás:

Rak- és lomtárhelyiség a birtokon. Kaszák, kapák és ásók lerakva. Egy sötét sarokban kombájn áll. Az előtérben, egy hatalmas almamagkupacon ül Caligula. Mellette Rézi. Rézi mellett: a ruhája. Mindketten almát esznek. Már jól megtömték a bendőjüket. Fejük fölött (csak úgy két sima gerendára fektetve) egy nehéz szeneslapát. C. igen jókedvű, mihelyt megeszik egy almát, a magját nyomban a lapát irányába fricskázza. Ha eltalálja, és a lapát megmozdul, akkor nevet, és hátba vágja Rézit.

Rézi:

(félénken felpillantva a szeneslapátra) Na! Ne! Kérlek!

Caligula, Rézi félelmétől vérszemet kapva, gyorsan felkap két összemarék almamagot és (rendkívül erőteljesen) a szeneslapáthoz vágja, az meginog, lebillen, és kongva ütődik a fejéhez. És ő holtan, egy árva szót sem szólva merül el az almamaghegyben; csak római frizurája kandikál még ki belőle.

Rézi:

(csípősen) Látod?

Függöny

Vége

DZSINGISZ KÁN

Dráma négy felvonásban

1. felvonás:

Külvárosi kocsmá New Orleansban hajnali ötkor. A homályos ablaküvegen már az új nap zöldell. A tulaj két részeg fehéret lök ki az ajtón. Pár néger próbálgat valami számot. Dzsingisz kán fáradtan csüng a bárpultnál egy csésze kávé és egy darab tilsiti sajt mellett.

Dzsingisz kán:

(a zene ütemére dörmögve) Go away, tilsiti... go away...

Függöny

2. felvonás:

Valamivel később. Dzsingisz kán fenéig üritette kávácsészéjét. A néger zenészek cigarettázva elhagyják a kocsmát. Kint — ütemesen — köhögnek. Hatalmas kulcsörgés közepette egy hölgy lép be a kocsmába. A tulaj kéjsóváran füttyent egyet. Dzsingisz kán kezébe veszi a tilsiti sajtot, a tulaj képébe nyomja, és jól szédörzsolí rajta.

Dzsingisz kán:

Go away, tilsiti... go away!

A hölgy:

Well.

Függöny

3. felvonás:

A színpadon a londoni Hyde park. Kellemes vasárnap délután. A zenekari árokba egy medence van leengedve: benne fürge oroszlánfókák. Intelligens állatok, amelyek mindenféle tréfákkal szórakoztatják a bámmészködő londoni háztartási alkalmazottakat, gyermekörzöket és gyermekrablókat. A sűrű nézőtömegből olykor egy-egy apró hal repül a medencébe. Az oroszlánfókák tüstént lenyelik.

A gyermekrablók barátságosan tapsolnak. Egy ór figyeli a jelenetet.

Az ór:

Well.

(Hirtelen elrepül a fejek fölött egy darabka tilsiti sajt. Egyenesen bele a medencébe. Az oroszlánfókák bizalmatlanul kerülgetik. Zavar a londoniak között.)

Az ór:

Go away, tilsiti! Go away! Go away!

(Valahol a színpad hátterében áll Dzsingisz kán, és gondol valamit, de nem mondja.)

Függöny

4. felvonás:

A színpadon egy mongóliai síkság 1211 körül. Dzsingisz kán hadai felsorakoztak a színpad hátsó részén. Éjszaka van. Lovak kapálnak a patájukkal, szablyák zörögnek. De különben teljes csönd. Ferde vágású szemek alattomosan pillantanak. Várakozás. A távolból most zongoraszó hallatszik. Ott, ahol a holdsarló úszik, az első felvonásbeli négercombó ereszkedik alá egészen lassan és egy tömb tilsiti sajt. Amikor az utóbbi láthatóvá válik, Dzsingisz kán jelt ad a támadásra.

Dzsingisz kán:

Go away, tilsiti! Go away!

Dzsingisz kán hadai most zárt rendben megindulnak a tilsiti felé. Mongólia és a színház megremeg. Nyilak és szablyák hálózák be a levegőt, s a négercombó forró ritmusai, valamint fülsiketítő „Tilsiti, go away” közben legördül a

Függöny

Utójáték:

A színpadon Tilsit környéke. Egy alkonyati rét. Középen Dzsingisz kán pizkossárga szobra tilsiti sajtból. Hirtelen némi köd és eső és érzelmes cirkuszi muzsika egy eldobott táskarádióból. Azután a színpadot a szobor önkéntes megtekintése végett átengedik a közönségnek. Az intendáns adományokat gyűjthet.

Függöny: nincs

Vége: a közönség érdeklődésétől függően

RICHARD WAGNER

Dráma 7 felvonásban

1. felvonás:

Egy honkongi öböl. Wagner barátjával, Villiers de l'Isle-Adam-val üldögél a parton. Mindketten feketét isznak. Köröttük már több tucat csésze áll üresen. Egy teknősbékán, amely tehetetlenül hever a hátán, kávéfőzőgép sziszeg. Messze kint a vízen egy gőzhajó kürtöl, különben csend van.

Villiers de l'Isle-Adam:

Még két csészével.

Függöny

2. felvonás:

Egy másik honkongi öböl. Jobban be van nőve fúvel, mint az előbbi, és nem olyan homokos. Wagner és Villiers arcukat a nyugvó nap felé fordítva nyakig vízben állnak. Most egy kis társaság jelenik meg a parton, és zenélni kezd. Fáradtságos munkával felállítottak egy három méter magas dobot, de érdekes módon nem használják. A hangszerek nem úgy szólnak, ahogy várnánk. Kivehetetlen brummogást hallani, amelybe Villiers de l'Isle-Adam is bekapcsolódik. Wagner a hátán fekvő rúgkapál, és felhangzik a Tannhäuser nyitánya. Most előfut egy kínai nő, felmászik a dombra, és vadul püfölni kezd. Villiers dühödt pillantásokat vet Wagner felé, ami azt jelenti: ezt a hülye tyúkot! De Wagnernak tetszik a nő, és gyorsan elrúgkapálja Beckmesser versenydalát, amellyel a becsvágyó kínai nő természetesen nem tud megbirkózni.

Villiers de l'Isle-Adam:

(Wagnerhez) Na, tessék!

Wagner:

Hát igen... (a földet kapirgálja)

Függöny

3. felvonás:

A színpadon Salzburg tartomány. Puha, vastagon behavazott hegyoldalak, amelyek most, röviddel naplemente előtt kéklenek. Szép idő; az

égen egy sugárhajtású vadászgép kondenzcsíkja. Villiers de l'Isle-Adam már régen ismét Párizsban van, Wagner tehát egyedül lép a színre, mégpedig hőcsizmában és kaszával. Először megfeni a kaszát egy fenőkővel, azután tüstént dologhoz lát.

Függöny

4. felvonás:

A negyedik felvonást a szerző azoknak ajánlja, akik azon a nézetben vannak, hogy Wagnerben a legfontosabb az operái. Ebben szünet és kommentár nélkül egyenként előadják Wagner összes operáit. Befejezésül:

Függöny

(rövid cigarettaszünet)

5. felvonás:

Éjszaka. Egy honkongi öböl. (Nem messze az első és második felvonásbeli öböltől.) Újhold, a vizen olajfoltok. Wagner Honkongban van, ahol sürgős találkája van (a második felvonásbeli dobos kínai nő férjével), úgyhogy az ötödik felvonás végéig lehetetlen lesz a színpadra jönnie. Éppen ezért, hogy a néző mégis lásson valamit, egy halászbárka úszik a tengeren.

Függöny

Megjegyzés:

„Zártkörű előadások” esetén (pl. Betegsegélyező Pénztár, SPÖ, ÖVP, FPÖ, KPÖ*, aggok háza, óvoda, hentescéh stb.), amikor többnyire értetlen közönség van jelen, amely Wagner távollétét nem tudná mire vélni, ajánlatos az ötödik felvonás helyett az alábbi 5/a felvonást beiktatni.

5/a felvonás:

A színpadon a Volkswagen Művek üzletszalonja.

Egy vevő:

(egy kocsi mutatója) Mennyibe kerül ez a Volkswagner... ö... ö... (nevetésszünet a közönség számára) ...ö... Volkswagen?

(Időközben megérkezett Wagner, még idejében sikerül megszabadulnia a dobos kínai nő férjétől, és futva jön a színpadra.)

Wagner:

Nnna, megint itt vagyok.

Függöny

* osztrák pártok (a fordító megjegyzése)

6. felvonás:

Egy sebes sodrású hegyi folyó Észak-Amerika legkietlenebb részén. Wagner csuromvizesen és vigasztalanul ül egy hegyes kövön. Körötte bugyborékoló, csapkodó hullámok. És lazacok. Amikor felmegy a függöny, helyzete kilátástalannak látszik, annál is inkább, mert a parton farkasok és 10 000 apacs. Vad ordítással most a komancsok és sziúk kisebb csoportjai is megérkeznek. Egy nyíl se a levegőben. De azután jobbról feltűnik egy csónak, ketten ülnek benne. Az egyik Hitler, mutogat, és odaüvölt valamit az indiánoknak. És valóban, sikerül elhallgattatnia a rézbőrűeknek és farkasoknak legalább a zömét. Amikor ezt megtette, (még egy acélos pillantást vetve a közönség felé) katonásan elhúzza a folyás irányában. Az indiánok és farkasok nevetgélve szétszélednek.

Wagner:

(megkönnyebbülten) Ó, drága hattyú!

Függöny

7. felvonás:

Hongkong. A színpadon a főből ünnepi kivilágításban. Az eddig szerepelt összes ember és állat a színpadon áll, guggol, ül szorosan egymás mellett.

Ülnek balról jobbra:

Wagner, Villiers de l'Isle-Adam, a teknősbéka, a második felvonásbeli zenészek, a dobos kínai nő a férjével, azután Wagner összes operáiban a 4. felvonásban fellépett összes ember és állat, mellettük az 5. felvonásbeli halászbárka („zártkörű előadások” esetén nem, helyette ilyenkor a Volkswagen Művek üzleti szalonjának eladói és a vevő), azután az észak-amerikai folyóbeli lazacok, azok mellett pedig a farkasok.

Guggolnak balról jobbra:

A 10 000 apacs, a komancsok és sziúk, a díszletmunkások, jegyszédőnök, a rendező, az intendáns, a szerző (Bauer), a díszlettervező, a jelmeztervező és a sűgőnök.

Most megvárják, amíg a közönség egyenként felismeri őket. Amikor ez megtörtént, a dobos kínai nő dobszólója közben legördül a

Függöny

Megjegyzés:

A zárótapskor kerülendő, hogy minden apacs, sziú és komanci egyenként meghajoljon. Értjük be a törzsek véneinek egy kisebb csoportjával. Ugyanez vonatkozik a farkasokra és a lazacokra is.

KOLUMBUSZ

Dráma öt képben

1. kép:

Egy zöldellő völgy. Hajnali négy óra. Kővér legelők futnak alá a behavazott csúcsokról. Távol egy tehén, még távolabb egy kakas. Egy to-

ronyóra csengő hangon négyet üt. Az ég még színtelen, erőtlen, éjnyütte. Egy kis társaság közeledik a színpadnyílás felé. Mindenki esti toiletteben: frakk, nerc stb. Tereferélve megállnak a sűgőlyuknál. Némelyikűknél messzelátó és színházi látcsű, amelyet most a szeműkhűz emelnek. Az első madarak.

Egy frakkos űr:

(ordít) Fűűűűűű! Fűűűűűű! (A társaság földre veti magát, és mindenféle űszűmozdulatokat végez.)

Fűggűny

2. kűp:

Verűfűnyes dűlűtűn. Kuglipűlyű a szabadban: Kűtűoldalt sok spanyol és portugűl. Csinos nűk is vannak kűzűttűk. Minden szem a bűbukra szegezűdik kívűncsiűn, amelyek nűműn, egűszűn tűvol állnak a szűnpad hűtsű rűszűn.

Egy portugűl nű:

Műg mindig nem bűjt elű...

Egy spanyol fűrfi:

Csak akkor bűjik elű, amikor az első bűbuk bukfenceznek!

Egy portugűl fűrfi:

Gurítsanak műr!

Egy spanyol nű:

Gurítűk! (Ekűnt is cselekszik, de a golyű csak kűt műtert gurul, és visszűszűjűn.)

Egy portugűl nű:

A spanyol nűk az idűn bajosan utaznak az olimpiűra! Gibraltűr, Gibraltűr marad!

Valahűny spanyol:

űljen Gibraltűr!

(A portugűl nű kivűgűja a golyűt: robaj: kilenc fa. A kuglipűlyű műgűttű rekeszbűl fűlűnken elűbűjik a tizenhűrom esztendűs Kolumbusz. Fűrgűn felűllítűja a bűbukát, vűdekezűn-ijedten az arca elű tartűja az egyik kezűt.

Kolumbusz:

űn nem tehetek rűla!

Portugűl fűrfiűk és spanyol nűk egűműs szavűba vűgva: Indiűn disznű! Fűlvűr! Te, aztűk! Dezertűr! űlvűking! Genovai Rűkagomba! Tűrpepapagűj! (Elkezdűk Kolumbuszt Kolumbusz tojűsűval dobűlni. Kivűlt a portugűl nűk. A tojűsűk sűlyű alatt a fiű űsszerűgy. De műg miewűtt tojűsűrgűjűtűl űsszerűgadna a szűja, ezt kiűltűja:)

Kolumbusz:

De belűl űrűkkű ugyanaz maradűk!

Egy spanyol nű portugűl barűtnűjűhez:

(fűlűre) űs most gyorsűn a serpenűűbe vele...

Fűggűny

3. kép:

Az Északi-sark. Mindenféle gleccserek. Hó. Semmi élőlény. A napkorong tejszínű és ferde. Teljes csend.

Függöny

4. kép:

A Déli-sark. (Ugyanaz a díszlet, mint a harmadik képben.)
Kolumbusznak és embereinek nyoma sincsen itt sem.

Függöny

5. kép:

Nyílt tenger. Az Atlanti-óceán. Apró hullámok fodrozódnak, locsognak. Sokáig itt sem történik semmi. Azután hirtelen egy hullám hátán szökécselve előszik egy darabka kilúgozott kétszersült. Kimarta a só, a halaknak sem kell.

Egy hang (esetleg Kolumbuszé):

(de a távolban visszhangozva) A matróbált ezennel megnyitom!
(Erőtéljes ujjongás, rendetlen dobolás.)

Függöny

Tizenötperces szünet

Vége

RÓMEÓ ÉS JÚLIA

Dráma öt képben

1. kép:

Egy stadion. Dugig tele. 150 000 lelkes néző. A pálya közepén egy biliárdasztal áll. Rajta ül Rómeó és Júlia (pucéran). Szomorúan néznek. Mindegyik egy halcsontvázat tart a kezében, és azt babrálja. Olykor cserélnek, ilyenkor tombol a nézősereg.

Rómeó:

Most add ide a tiédet!

Júlia:

Tessék. Te meg ideadod a tiédet.

Egy néző:

Da capo!

Függöny

2. kép:

Egy kukoricatábla: embermagasságú kukorica végtelen hosszan. Vihar.

Rómeó hangja:

Júlia!

Függöny

3. kép:

Egy rét. Távolban egy kápolna, ahonnan vad harangozás és csengettyűzés hallatszik egyfolytában. Vasárnap délután. Hupikék ég. Júlia a fűben ül, kezében egy kis fehér fürdőkád, ebbe fogja fel az égből hulló korai borsót. Amikor a fürdőkád megtelik, leteszi, és többször tapsol a tenyerével (mint egy anya, aki azt kiáltja: Tálalvaaaa!)

Függöny

4. kép:

Egy beomlott színház. Éjszaka. Háború van, és esik az eső. A színház tetejét levitte egy lövedék, csak pár páholy lóg még tépetten és csillogva az esőben. A földszinti törmelékhalmon ünnepség zajlik. Rómeó és Júlia a házigazdák. Júlia fején széles karimájú puha kalap, Rómeón sombrero. Kinyalt pincérek gin-tonikot szolgálnak fel. A vendégek között van Paris és Helena, Hero és Leander, továbbá Jázon és Medea. A színpadról Max és Móric, Romulus és Remus és a Beatles-együttes szórakoztatja az egybegyűlteket. De senki sem nevet. Csak amikor megjelenik a színpadon Néro császár, és előadást akar tartani a dzsessz eredetéről, akkor mosolyodnak el néhányan.

Néro:

(zavaros tekintettel) A... stb.

(Kint bombatalálat. Felhőszakadás. Egy páholy nagy robajjal leszakad.)

Júlia:

Mindenki szolgálja ki magát!

Függöny

5. kép:

Egy ágy. Rómeó és Júlia egy lendületes nemi aktus kellős közepén. Az ágy fölött vetítívászon, rajta elvonulnak a szereplők nevei, és vidám muzsika közben, mielőtt azok ketten még végeztek volna, legördül a

Függöny

Vége

Oravecz Imre fordításai